

ความคุ้มกัน

ความคุ้มกัน หมายถึง กระบวนการหรือแนวคิดที่จะให้การปกป้องคุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในที่ประชุมสภาได้อย่างอิสระ ปราศจากความกดดันหรือการคุกคาม รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดการกลั่นแกล้ง กักขัง ทำร้ายจนได้รับอันตรายหรือสิ้นอิสรภาพ

ความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาเป็นสถานะพิเศษตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาสามารถประชุมตามหน้าที่ในระหว่างสมัยประชุมได้ตามปกติ โดยไม่อาจถูกจับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวไปทำการสอบสวนในฐานะผู้ต้องหาในคดีอาญา หรือถูกศาลพิจารณาคดีอาญาในลักษณะที่จะขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา ทั้งนี้ เมื่อพ้นสมัยประชุมซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สมาชิกสภาต้องมาประชุมสภาแล้ว ความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาย่อมหมดไป

ขอบเขตความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภา

1. ความคุ้มกันที่จะไม่ถูกจับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวไปทำการสอบสวนในฐานะผู้ต้องหาในคดีอาญาในระหว่างสมัยประชุม อย่างไรก็ตาม มีข้อยกเว้น 2 ประการ คือ

- (1) กรณีที่ได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก
- (2) กรณีที่เป็นการจับในขณะที่กระทำความผิด

2. ความคุ้มกันที่จะได้รับการปล่อยตัวจากการคุมขังเมื่อถึงสมัยประชุม ถ้าประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ

3. ความคุ้มกันที่จะไม่ถูกพิจารณาคดีอาญาในระหว่างสมัยประชุมหากเป็นการขัดขวางต่อการมาประชุม

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มกันแก่กรรมการการเลือกตั้ง โดยห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปสอบสวน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือในกรณีที่จับในขณะที่กระทำความผิดในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกสมาชิกวุฒิสภา หรือเมื่อประกาศให้มีการออกเสียงประชามติ มีผลใช้บังคับ (มาตรา 227) แต่มีข้อยกเว้นคือ กรรมการการเลือกตั้งไม่ได้รับความคุ้มกันที่จะไม่ถูกพิจารณาคดีอาญาในช่วงเวลาดังกล่าว

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 125 ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นการจับในขณะที่กระทำความผิด

ในกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในขณะที่กระทำความผิด ให้รายงานไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยพลัน และเพื่อประโยชน์ในการประชุมสภา ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับเพื่อให้มาประชุมสภาได้

ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี ต้องสั่งปล่อยทันทีถ้าประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ โดยศาลจะสั่งให้มีประกันหรือมีประกันและหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมก็ได้ แต่ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา

มาตรา 227 ในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกสมาชิกวุฒิสภา หรือเมื่อประกาศให้มีการออกเสียงประชามติ มีผลใช้บังคับ ห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปสอบสวน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือในกรณีที่จับในขณะกระทำความผิด

ในกรณีที่มีการจับกรรมการการเลือกตั้งในขณะกระทำความผิด หรือจับหรือคุมขังกรรมการการเลือกตั้งในกรณีอื่น ให้รายงานต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งโดยด่วน และให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับได้ แต่ถ้าประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ถูกจับหรือคุมขัง ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่มีอยู่เป็นผู้ดำเนินการ

จัดทำโดย

นางสาวสิริพิชญ์ชนก คุณประเสริฐ นิติกรชำนาญการ

นายเปรม ถาวรประภาสวัสดิ์ วิทยากรปฏิบัติการ

นางเสาวภา วาสนา เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ